

ישיבה י"ב

של ועדת חוקה, חוק ומשפט

יום ד', י"ח סיון תש"ט - 15.6.49

בל

הישיבה נפתחה ב-09.00.

השתתפו: היו"ר נ. ניר
גב' ב. אידלסון
י. בדר
ח. בן-אשר
י. בר-יהודה
ד. בר-נר
ד. בר-רב-האי
א. ג' רז' ורה
ש. כ"ץ
ק. כהנא
י. לם
גב' ע. מימון (פישמן)
י. קוסוי

מ. בגין (באחור)
מ. בן-עמי (")
י. קליבנוב (באחור)
ח. רובין (")

בזכות דעה מיעצת:

גב' ר. כהן.

שר המשפטים פ. רוזנבליט
י. שפירא - היועץ המשפטי
גב' ל. הנימן - משרד המשפטים
מ. פיאמנטה - מחרגם לערביה.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49

רל.

הינו"ר נ. ניר

פוחח את הישיבה.

על סדר-היום בישיבתנו היום: (א) דו"ח ועדת המשנה שבחרתם לחוק הגנת החייל (דירה); (ב) פניתי לפי החלטתכם לראש הממשלה בשאלת ~~קצאת~~ הרצאת דעתו בענין חוקת היסוד והוא הודיעני שישתתף בישיבתנו היום, ב-11.30.

חוק הגנת החייל (דירה) חש"ט 1949.

הינו"ר נ. ניר

סעיף 1 לאחר התיקונים שהכנסנו יהיה כך:

"(א) חייל שהשכיר את דירתו לפני היכנס חוק זה לתוקפו, רשאי לדרוש את החזרת הדירה אם הושכרה בחנאים אלה:

(1) ההשכרה נעשתה עקב התגיסותו של החייל;

(2) ההשכרה היתה לתקופת שירותו בצבא, או לתקופה מסוימת, או לתקופה שנגמרת במועד מסוים אחרי שחרורו.

(3) לחייל אין דירה מתאימה אחרת על-פי קשר בעלות או בשכירות.

(ב) תנאי על הגבלת תקופת השכירות כאמור יהיה שריר וקיים על אף האמור בפקודת הגבלת שכר-דירה (דירות, 1940, או בפקודת ההגבלות על שכר-דירה (בתי-עסק), 1941.

(ג) נעשתה ההשכרה לפי סעיף-קטן (א) חוך שלושים יום לפני התגיסותו של החייל או במשך תקופת שירותו בצבא, רואים אותם כאילו נעשתה עקב התגיסותו של החייל, כל עוד לא הוכח ההיפך.

(ד) המחזיק בדירה חייל לפי סעיף-קטן (א), חייב לפנותה אחרי שנמסרה לו דרישה בכתב מאת החייל ששוחרר משירותו, -

רל.

- (1) אם נקבע בשכירות מועד מסוים לפינוי - במועד שנקבע, אולם לא לפני 15 יום מיום מסירת הדרישה. (להכרעת הועדה).
- (2) לא נקבע מועד כאמור - פְּעֵבוֹר 15 יום מיום מסירת הדרישה.
- (ה) חייל רשאי למסור את הדרישה לפינוי לפי סעיף-קטן (ד) לפני שחרורו, אולם השהות של 15 יום הנתונה למחזיק לשם פינוי, חחשב מיום מתן העודת השחרור.
- (ו) החזרת דירה לחייל כאמור, מותר לדרשה תוך חדשיים מיום שחרורו של החייל הנקוב בתעודת השחרור, או - אם שוחרר החייל לפני היכנס חוק זה לתקפו - תוך חדשיים מיום היכנס חוק זה לתוקף. (במקרה שהועדה החליט שהחזרה לפי סעיף-קטן (ד) (1) נשאר בחוקפו, יתווספו בסוף סעיף זה המלים: "ואם נקבע בשכירות מועד מאוחר להחזרה - תוך חדשיים מתום המועד.")
- (ז) קבל החייל מהמחזיק בדירתו כל תמורה נוספת על דמי שכירות הוגנים, חייב להחזיר לו כל תמורה כזו. "דמי שכירות הוגנים" פירושה - דמי שכירות שיקבעו ע"י שופט שלום בהחשב עם כל נסיבות הענין. (להכרעת הועדה).

ד. בר-ניר

בסעיף (א), במקום "אם הושכרה בתצאים אלה" צריך להיות:
"אם קיימים תנאים אלה", כי אחרת זה אינו מתאים לסעיף (א) (3).

י. לם

אני מציע להוסיף בסוף סעיף (א) (3) את המלים: "או איזה

זכות אחרת".

היו"ר נ. ניר

בסעיף (ג), כפי שהיה קודם, ההשכרה היחה עקב התגיסותו רק אם נעשתה שלושים יום לפני או שלושים יום אחרי התגיסותו של החייל. אנחנו שינינו זאת וכתבנו: "תוך שלושים יום לפני התגיסותו של החייל או במשך תקופת שירותו בצבא".

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
נ. ניר

רל.

בסעיף 1(ד)(1) ישנה שאלה עקרונית אשר הועדה צריכה להחליט עליה. אם חייל השכיר לשנתיים את דירתו והוא חוזר לאחר שנה, או אם הוא השכיר את דירתו ל-4 חדשים אחרי שחרורו - האם מה שנקבע בחוזה השכירות שריר וקיים או שאנחנו נותנים לחייל את הרשות לבטל את התנאי הזה. אני כשלעצמי נוטה לכך שאם חייל קבע למפרע כמה חדשים לאחר שחרורו - שהתנאי ישאר בתוקפו.

י. ברליהורה

אם החייל קבע לתקופה מסוימת אחרי שחרורו, ז"א שהוא למפרע קבע חאריך הקשור בשחרורו - התנאי הזה צריך להשמר. אך אם התנאי היה סתמי, כיון שלא חשב שישתחרר, ובינתיים השתחרר - אני חושב שיש לבטל תנאי כזה.

י. לם

אין כל הגיון בביטול החוזה שנעשה בין המשכיר את דירת החייל לבין החייל. החוק הזה בא להגן על אלה שהשכירו את דירתם והתנו שיקבלו אותה בחזרה אפשיחזרו מן הצבא. מה ההבדל בין אדם שהשכיר את הדירה בלי חנאי, והוא לא יקבל אותה בחזרה, לבין אדם שהשכיר אותה לשלוש שנים? מדוע טוזה שאשכר את הדירה לתקופה מסוימת יהיה במצב יותר רע?

ד. בר-רב-האי

כבר בויכוח במליאה היחה לי ההזדמפות לציין במה אני רואה את נקודת הכובד של החוק הזה ואת הקשיים הכרוכים בו, אשר אינם קשורים כל כך בהקנית זכות לחייל כמו בשלילת זכויות הדייר המוגן לפי החוס המיים. עלינו מאוד להזהר בבעיה הזאת. הפריבילגיה המיוחדת

רל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)
ד. בר-רבקהאי

אשר ניתנה לחייל קשורה בתנאים מסוימים: שהחייל ראה מראש את הדברים והחנה תנאים עם הדייר. בחי המשפט יעמדו במצבים חמורים מאוד, כי גם מי שנכנס במקום החייל אין לו גג, זה יכול להיות גם עולה. לכן אי אפשר לעשות מהפכה כזאת ולהגיד שתוזה איננו קיים והתחייבות אינה קיימת! שמעתי שעומדים להציע שחייל יוכל לחזור לדירתו גם אם לא היתנה תנאי. במציאות שלנו, דבר כזה פירושו פתח פתוח לרווחה לסחיטת כספים ולכל מיני סידורים! בדירות האלה יכולים לגור דיירים שאין להם כלל קשר עם החייל שעזב את הדירה, והם יהיו הקורבן. עלינו להזהר מאוד בדברים האלה. לא נראה לי שאנחנו יכולים להחליט על ביטול חוזים והתחייבויות. אי אפשר לתקן עוול אחד ע"י גרימת עוול שני. כל העניין של הוצאת הדייר במשך 15 יום הוא עניין חמור מאוד, אך רצינו לתח לחייל פריבילגיה. צריך להכניס זאת לחלם מסוים ולא להפוך את הפריבילגיה הזאת לשרירות.

י. בדר

בסעיף 2 כתוב שהשופט יכול לתח פסק-דין מוחנה בתנאים מסוימים. כמובן שאם כתוב בחוזה שהדייר צריך להחזיר את הדירה כעבור כמה שנים, השופט יופיא מזה את המסקנות. אל נכתוב את הכל בחוק, נשאר גם משהו לשופט.

החוק הזה מגן על החייל במקרים ידועים. מקרה אחד הוא - והוא לא כתוב באופן ברור בחוק, אך הוא קיים - שהחייל עזב את דירתו מבלי לאמר כלום וחזל משלם את שכר הדירה. אם בעל-הדירה לא הגיש צו-פינוי ונכנס לדירה - זה בלתי חוקי. החייל במקרה זה, מוגן. אם החייל שמר על זכותו לחזור לדירה באיזה צורה שהיא, ע"י תנאים מסוימים, הרי ישנו סדר חוקי ועלינו לשמור עליו. אי אפשר ללכת הלאה בעניין זה. אני חושב שזאת היא המידה הנכונה.

רל .

ועדה חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)

י. בריהודה

מה הדין במקרה שהאדם אשר איו מופנית התביעה הוא גם כן חייל? יתכן שאת הדייר גייסו כעבור שלושה חדשים, אך משפתחו נשאה לגור בדירה. זאת שאלה אשר אינני יודע לענות עליה, אך החוק מוכרח לענות עליה.

בסעיף (א)(2) נאמר: "ההשכרה היתה לתקופת שירותו בצבא".

אני אקציע להכנים בהגדרות שכל מי שאצטעזב את דירתו במשך שלושים הימים הראשונים של התגייסותו, וזה היה קשור בהוצאתו מאותה העיר - דינו יהיה כדין אלה שהשכירו את דירתם וכו'. אינני מתכוון לחייל שהיה פקיד בביח רומנו, אלא למקרים שחייל גויס ושלחו אותו למקום אחר. בדיוק כשם שהחוק צריך להגן על אדם שחם על חוזה שמכנים אותו לשיעבוד מסוים, כך צריכה להיות אפשרות להגן גם על מקרים כאלה. כאשר אדם מקבל פקודה שהוא צריך לעזוב הכל, ב-16 למאי או חדשיים לפני כן, ולעבור לגליל למשל, והוא זורק הכל, אין לו אפשרות ואין לו זמן לסדר תנאים ולחשוב על כך, עלינו להגן עליו. זאת, רק במקרה שהגיוס היה קשור עם הוצאתו ממקום מגוריו הרגיל.

מה שאמר בדר, מתכוון למקרה שהדירה עוד בידי ורוצים

להוציאו ממנה, ורק אז החוק מגן עליו.

היו"ר נ. ניב

עומדת בפנינו כרגע שאלה אחת: חייל שהשכיר את דירתו לתקופה

שאינה קשורה עם שחרורו, האם יש לשחרר אותו מהתנאי או לא. אני מוכרח להגיד שאינני מקבל את דעת בריהודה. במקרה כזה, איש לא הכריח אותו לכתוב חוזה לשנתיים, ואם הוא עשה זאת, הרי זה צריך להשאר.

רל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)
נ. נייר

השאלה אשר שאל ברייהודה היא שאלה קשה. במקרה שהאדם
ששכר את דירת החייל הוא גם כן חייל, הרי לפי החוק הזה הפריוריטי
ניחנת לראשון.

ד. בר-נייר

במקרה כזה הייתי רוצה למסור זאת לשופט.

גב' ב. אידלסון

אני מתנגדת להצעה/לכתוב שדבר זה יהיה נתון לשיקול דעתו של
השופט, כי זה ברור ומובן מאלי. (נ. נייר: החוק הזה לא משאיר שיקול
דעת לשופט בענין זה). במקרה שתופיע חביעה כזאת נגד חייל, אז חתברר
זכותו, כי גם הוא חייל.

שר המשפטים פ. רוזנבליט

על השאלה שנשאלה ע"י החברה אידלסון נמצאת חשובה ברורה
בחוק. החוק מדבר על חייל שהשכיר את דירתו ולא על חייל ששכר דירה,
וברור שהראשון הוא המוגן ולא השני. אפשר לחלוק על זה, אך היות ולא
יחכן במקרה כזה ששניהם יהיו מוגנים, עלינו לבחור בין הראשון והשני.
אפשר למשוך את הקו; מה אם השני השכיר לשלישי שהוא חייל. אך אין אני
רואה צורך מעשי לפתור את השאלה הזאת בחוק.

י.לם

השאלה שעורר ברייהודה היא חשבה ונראה לי שהיא יכולה
לגעח בהרבה מגרים. היו מקרים רבים בתחילת המלחמה שחיילים יצאו מבלי

ר.ל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)
י.ל.

לעשות כל סידורים. בעל-הבית לקח את החדר מבלי לעשות כל הסכם עם החייל. החייל השלים, לא שלם שכר-דירה, לא היו לו רהיטים; או היו גם מקרים שהיו רהיטים ובעל-הבית עשה איזה הסדר. על המקרים האלה התוק הזה לא חל.

אני מציע להשאיר את הדבר הזה לוועדת המשנה, כדי שתמצא נוסחה מתאימה שהשופט יוכל לפי התנאים להוציא מסקנה שהעזיבה היתה בקשר עם ההתגייסות והגנת החוק הזה חלה עליה.

הי"ר נ. נ. ניב

בסעיף ההגדרות כתוב שהשכרת דירה לפי סעיף 1 כוללת גם מסירת דירה שלא בדרך השכרה לידי המשכיר או לכל אדם אחר בכל צורה שהיא. אפשר כאן להוסיף: "מסירת דירה באופן ישיר או בעקיפין."

גב' ל. הנימן

ד"ר למ בקש את הסכמתי לפירוש של שכירות - מה נחשב בתור השכרת דירה ע"י חייל. הפירוש מופיע בין ההגדרות. אך הואיל וזה נוגע רק לסעיף 1 הייתי מציעה לצרפו לסעיף 1. אח"כ באה הוספה של ד"ר למ שצריך לשקול אותה: "וכן מסירת דירה שלא בדרך השכרה". מסירה שלא בדרך השכרה יכולה להיות מסירת הדירה למכר, יכול להיות גם קשר שותפות בין החייל היוצא עם איש אחר. ד"ר למ בקש במיוחד להכניס גם "מסירה ע"י שותפות". אך אז יש זכות גם לשותף לחזור לעסק. החוק הזה לא יכול להסדיר את קשרי השותפות בין האנשים. הדבר הזה צריך להיעשות עפ"י החוזה ולא עפ"י החוק הזה. ד"ר למ רצה, ע"י הכנסת המקרים האלה, להגן על החייל, והוא גורם ע"י זה נזק לחייל. אם חייל מסר שני חדשים לפני התגייסותו את חדרו למכירו שלא בשכירות, והוא אינו מקבל

רל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)
גב' ל. הנימן

שכר דירה, הרי מי שיושב בחדר אינו מוגן, כי לא היתה שכירות. אם אנחנו מכניסים כאן את ענין המסירה שלא בדרך השכרה, הרי אנחנו מחייבים את החייל להוכיח שהמסירה היתה עקב התגייסותו, שהיתה לחקופה מסוימת, ושאינן לו דירה אחרת, כזה שאיננו חייב לפי החוק האזרחי. אני מציעה להוציא את המלים: "מסירה שלא בדרך השכרה" מן ההגדרה, ולהכניס הוראה שהפרוצדורה לפי סעיף 2 חלה גם על אוחס המקרים אשר בהם נמסרה הדירה שלא בדרך השכרה.

מקרה שני שעורר ד"ר לם הוא אֶמסירת הדירה לבעל-הבית. כאן עלינו להבדיל בין מקרה שהחייל מסר את הדירה ואינו מחזיק בה יותר, ואז החוק הרגיל איננו כגון עליו; ובין מקרה אחר, שהחייל ממשיך להתזיק בדירה ע"י זה שהשאיר את הֶאֱיטיו בחדר. במקרה שהחייל לא מחזיק בחדר, יכולים להיות שני מקרים: או שאחרי שהחייל יוצא בעל-הבית אינו מחזיק בחדר אלא משכיר אותו למישהו אחר, או שהוא עצמו משתמש בחדר. במקרה שהחייל עזב את דירתו, לא השאיר את חפציו ולא התנה כל חנאי, ובעל-הבית השכיר את הדירה למישהו אחר - אינני רואה איך החוק יכול להגן עליו.

הי"ד נ. נ. ניר

אני מוכרח להגיד ששמענו את הדברים האלה בוועדת המשנה ופה אחד דחינו את ההצעה הזאת.
עלינו להחליט על סעיף 1(ד)(1). יש לי רושם שיש הסכמה לכך שבמקרה שהיה חנאי, התנאי נשאר כפי שהוא.
במקום "אם נקבע בשכירות מועד מסוים לפינוי" מציעים לכתוב "מועד מסוים לגמר השכירות".

ר.ל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)
נ. ניר

ה צ ג ע ה

ההצעה לכתוב בסעיף 1(א) במקום "אם הושכחה בחנאים אלה" - "אם קיימים חנאים אלה" -

מ ח ק ב ל ת.

ההצעה להוסיף בסוף סעיף 1(א) (3) את המלים: "או באיזה זכות אחרת" -

מ ח ק ב ל ת.

ההצעה להשאיר את סעיף (ד) (1) כפי שהוא ולט לבטל את החנאי שהותנה בין החייל לדייר -

מ ח ק ב ל ת.

ההצעה לכתוב בסעיף 1(ד) (1), במקום: "אם נקבע בשכירות מועד מסוים לפינוי" - "אם נקבע בשכירות מועד מסוים לגמר השכירות" -

מ ח ק ב ל ת.

ההצעה שבמקרים שהדייר נהיה בינתיים לחייל והחביעה מוגשת נגד חייל, משאירים את שיקול הדעת בידי השופט -

מ ח ק ב ל ת.

שר המשפטים פ. רוזנבלט

אני רוצה לברך את הועדה על חידוש רבולוציוני בענין

זה.

היו"ר נ. ניר

כל החוק הזה הוא מהפכני.

י. בר-יהודה

בסעיף 1(ז) אנחנו בפעם הראשון רואים את ענין דמי-המפתח

כדבר חוקי. אני חושב שבמקרה כזה צריך ^{לבקש} את שניהם יחד ~~להגיד~~ למשפט, על

רל.

ועדה חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)

מ. בן-עמי

אני אסתייג מהסעיף הזה אם לא יוחזר לדייר הכסף עם
החזרת הדירה. אדם שקבל כסף בשביל הדירה חייב להתחירו.

ז. ורהפטיג

ישנו בחוק הזה סעיף האומר שהשופט יכול להתנות
תנאים. יהיו מקרים שהחייל אמנם קבל את הכסף, אך הוא כבר איננו בידו,
והוא צריך לחזור לדירה. צריך להשאיר אפשרות של פשרה בידי השופט.
אני מציע שהיו"ר בהוצאתו יזכיר שיכולות להיות פשרות בענין זה.

שר המשפטים פ. רוזנבליט

אני מבקש למחוק את ההגדרה של "דמי שכירות הוגנים",
ולכתוב: "קבל החייל מהמחזיק בדירתו כל תמורה נוספת על דמי שכירות
אשר בהחשב עם נסיבות הענין נחשבים כהוגנים - חייב להחזיר לו כל
תמורה כזו".

היו"ר נ. ניר

הצבעה

אצא הצעת שר המשפטים לנסח את סעיף ז' כך:
"קבל החייל מהמחזיק בדירתו כל תמורה נוספת
על ~~מג~~ שכירות אשר בהחשב עם נסיבות הענין נחשבים
כהוגנים" - חייב להחזיר לו כל תמורה כזו. -"

מתקבלת.

הצעת בן-עמי שהחייל חייב להחזיר את התמורה
הנוספת עם קבלת הדירה -

לא מתקבלת.

(הסתייגות למ. בן-עמי.)

רל.

ועמ חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)

סעיף 2

"בחביעה להתזרת דירה לחייל לפי סעיף 1
ובחביעה נגדיה להתזרת תמורה נוספת -
(א) לא יהיה בית המשפט קשור להוראות סעיף
80 לחוק הפרוצדורה העוסמנית וסעיף 6
לפקודת העדות, פרק נ"ד;
(ב) יהיה בית המשפט מוסמך לתת פסק-דין
מותנה בקיום תנאים הנראים לו במסיבות
הענין;
(ג) חהיה זכות ערעור לביח-משפט מחוזי על
פסק-דין של ביח-משפט השלום; לא יהיה ערעור
על פסק-הדין של ביח-המשפט המחוזי."

מ. בן-עמי

בסעיף 2 (א) אני מציע למחוק את המלים: "וסעיף 6 לפקודת

העדות, פרק נ"ד;".

היו"ר ג. גיר

הצבעה

הצעה מ. בן-עמי למחוק את המלים "וסעיף
6 לפקודת העדות, פרק נ"ד; " בסעיף 2 (א) -

לא מתקבלת.

(הסתייגות למ. בן-עמי)

סעיף 3

"חייל שלא שלם שכר-דירה לפני היכנס חוק
זה לתקפו, לא ישמש אי-החשלו עילה בחביעה
לפינוי דירחו, אלא אם כן נמסרה לו, לאחר
הכנס חוק זה לתקפו, דרישה לשלם את חוב
שכר-הדירה והחייל לא מלא אחרי הדרישה חוך
60 יום מיום שנמסרה הדרישה".

רל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)

ד. בר-ניר

מה במקרה שחייל שממשיך לשרת בצבא, מקבל החראה מקעל-הביח,
ואיננו יכול לשלם את הכסף - האם מגיע לו פסק-דין פינוי?

היו"ר נ. ניר

אני חושב שאין אנחנו יכולים להכנס בחוק מורטוריום
על חובות החיילים.

ח. רובין

אני מציע להאריך את התקופה, במקום 60 יום - 90 יום.
מצד שני אני מציע שתהיה כאן החלטה אשר אומרת שתהיה
פניה לאגף משפחה החיילים (האגף האחראי לשלום לשכר דירה לחיילים בשעת
שירותם), כדי להבטיח את חשלום שכר-הדירה לחיילים רווקים. דבר זה
צריך לבוא כחביעה מצד ועדתנו אגב הדיון בחוק הזה.

היו"ר נ. ניר

הצבעה

הצעת ח. רובין שהחייל צריך למלא
אחר הדרישה תוך 90 יום במקום תוך 60
יום -

מתקבל

ביחס לחיילים שממשיכים לשרת בצבא,
אולי תקבלו את הצעת הפשרה שלי: בעת
ההוצאה בכנסת אמסור שהועדה תובעת עזרת
אגף השיקום בענין זה, ושיקול מחדש של
העזרה לחיילים לאור החוק הזה. (בר-הנדה:
ונוסף על כך לכתוב ליו"ר ועדת העבודה
שועדתנו מבקשת לקחת בחשבון את הדבר הזה).

ההצעה מתקבלת.

ד.ל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)

סעיף 4

"(א) חייל שהוגשה נגדו, לפני הכנס חוק זה לתוקפו, חביעה לפינוי דירתו על אי-תשלום שכר-דירה, ושאי לשלם לביה-המשפט, תוך 60 יום מהיכנס חוק זה לתוקפו, או מיום מסירת כתב-החביעה לידו, לפי התאריך המאוחר יותר, את חוב שכר-הדירה בצירוף כל מכום שיקבע ביה-המשפט כהוצאה משפט, ואם עשה כן חבוטל עילת החביעה על אי-תשלום שכר-דירה.

(ב) אם, בהיכנס חוק זה לתוקפו, היה חלוי ועומד ערעור על פסק-דין בחביעה פינוי נגד חייל, דין הערעור כדין חביעה לפי סעיף-קטן (א).

(ג) על חשלום כסף לבית המשפט יחולו, בשינויים המתאימים, -

(1) אם נעשה לפי סעיף-קטן (א) - הוראות חלק כא' לחקנות הפרוצדורה בב'לתי משפט השלום, 1940,

(2) אם נעשה לפי סעיף-קטן (ב) - הוראות חלק בז' לחקנות הפרוצדורה האזרחית, 1938.

בסעיף (א), במקום "60 יום" יהיה "שלושה חדשים", בהתאם למה שהחלטנו בסעיף הקודם.

הסעיף מתקבל.

סעיף 5

"(א) ניתן נגד חייל, לפני שנכנס חוק זה לתוקפו, פסק-דין לפינוי דירתו על אי-תשלום שכר-דירה שאין לערער עליו, ופרס נסתיימה ההוצאה לפועל, תעוכב הוצאתו לפועל אם הוכיח החייל כי הגיש בקשה לפי סעיף-קטן (ב).

(ב) חייל ששאי תוך ששים יום מיום היכנס חוק זה לתוקפו או מיום הודעת פסק-הדין לחייל לפי התאריך המאוחר יותר, להגיש לבית המשפט שפסק על הפינוי בקשה בדרך המרצה לבטל את פסק-הדין. הוכיח החייל ששלם לזכאי מכות פסק-דין את חוב שכר-הדירה שאי-תשלומו היה

ר.ל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)

העילה לחביעת הפינור, והוצאה המשפט
שנפסקו לטובת הזכאי, יבטל בית-המשפט את
פסק-דין הפינור.

מ. בן-עמי

אני מציע בסעיף (א), אחרי המלים "ניתן נגד חייל,
לפני שנכנס חוק זה לחוקפו" להוסיף את המלים: "אך אחרי החגיגות".

שר המשפטים פ. רוננבליט

הכוונה היא להגן גם בפני פסק-דין שנחנו לפני כן.

י. לם

להערה בן-עמי: אני הייתי אומר שכל פסק-דין שלא הוצאו
לפועל במשך יותר משנתיים - הם בטלים, כי ישנם בעלי-בתים אשר משחמשים
בפסק-דין לפינור בחור לחץ בלתי הוגן על הדיירים. אינני חושב שיש
לעשות הבדל בין פסק-דין שניתן לפני החגיגות ^{על} החייל או אחרי
החגיגות.

בסעיף (ב) אני מציע להוסיף אחרי המלים: "הוכיח החייל
ששלם לזכאי" את המלים: "או הפקיד לטובתו".

ד. בר-רב-האי

צריך להיות ברור שע"י סעיף זה ההוצאה-לפועל מפסיקה
באופן אוטומטי את פעולתה לשלושה חודשים.

ד. בר-ניר

אינני יודע מה זאת הוצאה לפועל של פינור ובמה זה מתבטא.
פחות מזה אני יודע מה זה "אם נסתיימה ההוצאה לפועל". דבר זה קובע
איפה תהליך של הוצאה לפועל. נניח שעל יסוד פסק-דין של פינור בעל-הבית

ר.ל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)
ד. בר-ניר

החקשר עם דייר אחר, והדייר הזה עזב את דירתו הקודמת על יסוד ההתקשרות
הזאת ונניח שהוא גם שלם למפרע. ע"י החזרת הערעור מעמידשם את הדייר
החדש אשר הוטעה ע"י הפסק-דין במצב בלתי אפשרי.
נדמה לי שהמלה "נסתיימה", עלולה לסבך אותנו.

הי"ר נ. ניר

כל הפעולות שנעשות מחוץ למשרד ההוצאה לפועל לא נקראות

"הוצאה לפועל".

י. לם

האם לא כדאי להכניס לגבי סעיף 5(ב) את אותן ההקלות

שישנן בסעיף 2?

ד. בר-רב-האי

ההקלות האלה צריכות להיות לגבי כל החוק.

גב' ל. הנימן

אם נעשה זאת, זה יחול גם לגבי בעל-הבית אשר חרש פינני,

ולא זאת הכוונה.

י. לם

אני מסתלק מהצעהי.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)

ר.ל.

הינו"ר נ. נייר

ה צ ב ע ה

הצעת בן-עמי להוסיף אחרי המלים
"לפני שנכנס חוק זה לתוקפו" (סעיף (א))
את המלים: "אך אחרי התגייסותו" -

לא מתקבלת.

(הסתייגות למ. בן-עמי)

הצעת למ להוסיף אחרי המלים "ששלם
לזכאי", בסעיף (ב), את המלים: "או
הפקיד לטובתו" -

נשארת להתלטת המנסתיים.

סעיף 6

"נפטר חייל חוך תקופת שירותו בצבא או
חוך ששה חדשים מיום שחרורו או כתוצאה
ממחלה שחלה עקב שירותו או מפגיעה שנפגע
חוך תקופת שירותו - יהיה דיין בני משפחתו
הנקובים להלן כזה:

(א) לגבי בית-מגורים יהיו בן זוגו של החייל,
ילדו שהיה חלוי בו או גר אחרו, הוריו שהיו
חלויים בו או גרים אחרו וכל בן משפחה אחר
הכלול במונח "דייר" כמשמעותו בסעיף 2
לפקודת הגבלת שכר-דירה (דירות), 1940,
נחשבים - אם אין להם בית מגורים מתאים אחר -
ל"דייר" כמשמעותו האמורה לעיל, וסדר
עדיפותם לפי הסדר שבו הם נקובים בסעיף-קטן
זה.

(ב) לגבי בית עסק יהיו בן זוגו של החייל, ילדו שהיה
חלוי בו או עובד אחר בבית העסק שלו, הוריו
שהיו חלויים בו או עובדפם אחר בבית העסק שלו,
נחשבים - אם אין להם בית עסק מתאים אחר - ל"דייר"
או ל"דייר משנה", לפי הענין, כמשמעותם בסעיף 2
לפקודת ההגבלות על שכר-דירה (בתי-עסק), 1941,
וסדר עדיפותם לפי הסדר שבו הם נקובים בסעיף-
קטן זה.

רל.

ועדה חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)

מ. בן-עמי

אני מציע למחוק את המלים: "או תוך ששה חדשים

מיום שחרורו".

גב' ב. אידלסון

אני רוצה להגיד מלים מספר¹⁷⁰ להגן על השארית המלים:

"או תוך ששה חדשים מיום שחרורו". אם נותנים לבני משפחת חייל זכות

בזמן שירותו של הצבא - הרי אין בזה שום זכות-יתר. כאן ישנה, כוח

יתר לגבי זמן שאחרי שחרורו: במשך ששה חדשים משפחתו נהנית מהאפשרות

הזאת של זכויות יתר. לדעתי זהו דבר אנושי אלמנטארי. המשפחה סבלה

בזמן שהחייל היה בצבא. האסון יכול לקרות אחרי שהחייל השתחרר, והמדינה

צריכה לתת למשפחה את הזכות להנות מזכויות אלה גם 6 חדשים אחרי

שחרורו.

י. בר-יהודה

לחייל ישנה הזכות לבוא בתביעה על דירתו במשך חדשים.

לו היינו אומרים שתוך החדשים האלה, אם קורא לו משהו, הזכות הזאת

שמורה לבני משפחתו, הרי זה מובן. אך אם עברו החדשים והחייל לא

השתמש בזכות הזאת, כלומר - היחה איזה סיבה לכך. זכותו של החייל על

דירתו פסקה. לאחר זאת קרה האסון מבלי קשר בשירותו בצבא. אין כל

הגיון לתת לבני משפחתו את הזכות הזאת. לכן אני מציע במקום המלים

"או תוך ששה חדשים מיום שחרורו" - "או תוך חדשים מיום שחרורו".

י. לם

אנחנו עוברים כאן לפרשה לגמרי אחרת אשר אינה קשורה

במקרים הקודמים. הנדון כאן הוא על הזכויות של משפחת החייל אשר גרה

בדירה. גם אנשים אשר אינם חיילים, במקרה כזה יש להם זכויות מיוחדות.

ר.ל.

ועדת החוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)
י.ל.

החוק הזה בא להרחיב את הזכויות האלה לגבי משפחה של חייל.

י. בר-הודה

אני מוריד את הצעתי.

ג. ניר

לפי החוק הקיים, במקרה שדייר מח, ישנן כמה אגבלות לגבי בני משפחתו, למשל, שהם צריכים היו לגור אלו ששה חדשים לפני כן. לפי החוק הזה אין צורך שבני המשפחה / צאצאם יגורו עם החייל ששה חדשים לפני כן, מספיק אם היו אלו יום אחד, וכן גם לגבי בית עסק.

ד. בר-ניר

לפי ההסבר שקבלנו הכוונה היא לזכותם של בני המשפחה על הדירה שהם גרים בה. אם כך חסר סעיף, לגבי דירה שאינם גרים בה אלא שהם צריכים צדרוש אותה.

שר המשפטים פ. רוזנבלט

על זה יש חשבבה בסעיף 8, בפירושים: "חייל - פירושו אדם המשרת שירות מלא בצבא ההגנה לישראל או ששותרר אחרי שירות כזה, וכולל - לגבי הזכויות הניתנות לחייל בסעיפים 1 - 5 את בני המשפחה של חייל נפטר לפי סעיף 6 (ב)".

ד. בר-ניר

אני מסיר את הצעתי.

ר.ל.

היו"ר נ. ניר

ה צ ב ע ה

הצעת מ. בן-עמי למחוק את המלים:
"או חוך ששה חדשים מיום שחרורו" -

לא מתקבלת.

(הסתייגות למ. בן-עמי)

סעיף 7

(א) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו, כולל תקנות בית-משפט הנוגעות להגשת תביעה או ערעור לפי סעיף 2, לסדר הדיון בהם, וכן להוצאה לפועל של פסק-הדין הנחן בתביעה כזו.

(ב) בתקנות בית-משפט האמורות רשאי שר המשפטים לבטל או לשנות הוראות פקודת שיפוט בחי-משפט שלום 1947 על הגשת ערעור והוראות חוק ההוצאה לפועל העותומני הנוגעות לתקופת עשיית פעולה ולעיכוב ההוצאה לפועל, וכן על מסירת מסמכים משפטיים.

היו"ר נ. ניר

בחוק המוצע היה כתוב ששר המשפטים יכול ע"י תקנות

לבטל חוק. לא רצינו להכניס זאת בצורה כזאת ואמרנו שיזה חוקים הוא רשאי לבטל או לשנות.

אחדנו את סעיף 3 וסעיף 8 (שבקצעת הממשלה). לפי ההצעה

היה שר הבטחון ממונה על ביצוע חוק זה. לא ראינו כל שייכות של שר הבטחון לחוק הזה, לכן הכנסנו במקום זה את שר המשפטים.

י. ל.

אני מציע שגם לגבי הגשת הערעור יזכירו את התקופה, אחרת

אפשר לפרש כאילו לגבי החקופה הוא לא יכול לשנות.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)

רל.

היום"ר נ. ניב

ה צ ב ע ה

הצעה י. לם שגם לגבי הגשת הערעור
יזכירו את התקופה -

מ ת ק ב ל ח.

סעיף 8

"חייל" - פירושו אדם המשרת שירות מלא
בצבא ההגנה לישראל או ששחרר אחרי
שירות כזה, וכולל - לגבי הזכויות
הניתנות לחייל בסעיפים 1-5 אח בני
המשפחה של חייל נפטר לפי סעיף 6(ב).

"דירת חייל" כוללת בית מגוריו ובית עסקו
של חייל. "בית מגוריו של חייל" פירושו
בית מגורים או אוחו חלק בו אשר היה
מוחזק בידי החייל סמוך להתגיסותו,
וכולל בית מגורים מרוהט, ואם הייתה
לחייל - נוסף על החזקה בחלק מבית מגורים,
זכות שימוש בכל חלק אחר בבית המגורים יחד
עם אדם אחר - גם זכות שימוש זו. "בית עסק
של חייל" - לגבי הסעיפים 1-5 פירושו
בית עסק, או אוחו חלק בו שהיה מוחזק בידי
החייל סמוך לפני התגיסותו, לצנחלה עסקו,
מקצועו או מלאכתו, ולגבי סעיף 6(ב) בית
עסק בו מתנהל מיום התגיסותו של החייל הנפטר
עסקו, מקצועו או מלאכתו על-ידי אחד מבני
משפחתו הנקובים בסעיף-קטן זה.

"השכרת דירה" לפי סעיף 1 כוללת השכרה על ידי
אחד מבני משפחתו של חייל, השכרת משנה והשכרת משנה
שבמשנה, וכן מסירת דירה שלא בדרך השכרה לידי
המשכיר או לכל אדם אחר ~~אשר~~ בכל צורה שהיא.

"יום שחרור של חייל" פירושו:

(א) לגבי סעיף 1 - היום בו הפסיק החייל
את שירותו למעשה בצאתו לחופשה שיחרור;

(ב) לגבי סעיף 6 - היום שבו נגמרה חופשת
השיחרור של החייל.

"דרישה להחזרת דירה" לפי סעיף 1 תיחשב
כמסורה שלוש ימים אחרי מסירתה לדואר
במכתב רשום הערוך לחעודתו לפי כתובת הדירה
שהחזרתה נדרשת.

י. בר-יהודה

ישנם אנשים אשר במשך תקופה ממושכת ואולי גם בזמן האחרון, לא נחשבו כמגוייסיים, כחיילים, אך היו מגוייסיים לפעולות צבאיות, כגון "עמ"ל", יחידת החבירה ועוד. אני חושב שבמקום הניסוח: "בשירות מלא בצבא ההגנה לישראל" צריך להיות ניסוח אחר.

היו"ר נ. ניר

בענין זה ישנה הסתייגות לי. בדר.

י. בדר

הצעה היא להוסיף סעיף:

- (א) דיני חוק זה יפולו לטובה אדם שהשפיר (סעיף 1) את דירתו עקב מאסרו או מעצרו ע"י השלטונות הבריטיים על סמך תקנות-שעה-חירום משנת 1945.
- (ב) במקרים הנ"ל, יום המאסר או המעצר דינו יהיה כדיני יום ההתגייסות.
- (ג) יום השחרור מן המאסר או המעצר דינו יהיה כדיני יום שחרורו של החייל. התגייס האדם אחרי שחרורו מהמאסר או המעצר לצבא ההגנה לישראל, ייחשב יום שחרורו מהצבא כיום שחרורו במובן הסעיף הזה.

אני רוצה להדגיש כמה נקודות בענין זה. מתוך כוונה לא נכנסתי כאן לעניינים הפוליטיים, למה שבר-ניר קורא "אצ"ל". בסעיף הזה אני מתכוון רק לאנשים אשר היו קורבנות של תקנות-שעה-חירום הבריטיות, אשר לדעתי וגם לדעת היועץ המשפטי הן תקנות בלתי צודקות אשר פגעו באנשים רבים. אינני מביא כאן את כל התיאוריה הפוליטית. בין רבים אחרים שהיו קורבנות של החקנות הרעות האלה, היו גם חברי האצ"ל. ישבתי גם עם בחורים טובים מהפל"מ, עם אנשי לח"י, והיו גם כמה שלא התכוונתי לתח להם את הזכות הזאת, אנשים אשר היו חשודים בספרות או בגניבה, היו גם מעטים כאלה. כל מה שאני יכול לאמר לטובתם הוא רק זה שהם ישבו בתור חשודים

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)
י. בדר

ר.ל.

בלבד, מבלי שחיה נגדם הוכחה משפטית. כאשר חלק מהאנשים האלה חזרו מקניה, היחה הבטחה שהם יקבלו את דירותיהם בחזרה. (שר המשפטים פ. רוזנבליט: אינני רוצה להכנס לכל השאלה הזאת, אך אני רוצה לשאול שאלה מוקדמת אחת: אם אהא נניח שהחוק הזה חל גם לגביהם, הרי הוא חל רק על אלה שאין להם דירה אחרת. האם בכלל יש מקרה אחד קונקרטי שלאנשים האלה אין דירה אחרת?) ישנם מקרים קונקרטיים כאלה, ורבים. אני מחכוון לגבי סעיף-קטן (3). אנשים אשר דירתם אבדה להם בקשר עם מפסרם, וחזרו מקניה והתגייסו לצבא מיד, הרי דירתם אבדה להם לא 30 יום לפני התגייסותם אלא זמן רב לפני כן. האנשים האלה נמצאים עכשיו בצבא, וכאשר ישתחררו יש לחת להם את אותן הזכויות אשר ישנן לאנשים אשר ישבו בביתם עד שהתגייסו.

רבותי! כמובן שיש בענין הזה גם רקע פוליטי, אך יש

גם רקע אחר. אני חושב שכדאי להתחשב בדבר הזה. אמר מר ורהפטיג שכדאי

יותר לחת לאנשים האלה דירות חדשות. לו הייתי שומע דברים כאלה מראש הממשלה, צאו

בודאי שזה היה מספיק לי. אני חושב שעליכם להבין שהצעתי הוגדרה בזהירות

רבה ומתוך רצון להגיע לידי הסכמה. אם תקבלו את הסעיף הזה - אין בכך שום

דבר פוליטי, אך אם לא תקבלו - הרי ההתנגדות לו ודאי שיהיה לה משקל

פוליטי, לדעתי - מילי לגמרי.

שר המשפטים פ. רוזנבליט

ההצעה היא פוליטית כיון שהיא רק דמונסטרטיבית, ועלי

לפקפק אם יש בכל הדבר הזה ממשות.

י. לם

את אותה השאלה ששאל שר המשפטים שאלתי את מר בדר בוועדת המשנה

האם יש להצעה הזאת איזה שהוא ערך מעשי. אך אני מוכרח להגיד שדבר זה לא היה

קובע את עמדותי. אני מסכים ~~בכך~~ שאנחנו צריכים לדון על כך לא מבחינה פוליטית,

אלא לגופי של ענין. השאלה היא אם אנחנו יכולים להכניס ~~אצאא~~ לחוק הזה עוד כמה גופים. המדובר הוא לא רק באנשים שישבו בקניה, אלא גם לגבי אנשי ההגנה. ישנם מקרים שאדם התגייס להגנה ונפל, ומקרים נרחיב דומים. אם אנחנו ~~אצאאא~~ אח הזכויות האלה לעוד כמה סוגים לא נצא מזה. עלינו לחשוב על החקופה שאנחנו דנים עליה. ההגנה החפרקה לפני יוחר משנה. הארגון הצבאי הלאומי הכיר בהגנה כמעט לפני שנה. המקרים שלגביהם היה יכול לחול החוק הזה, מעטים, כי מי שהתגייס לפני שנה להגנה או לאצ"ל, לא התנה שום תנאי שהוא מוסר את הדירה בקשר עם התגייסותו. מה שנוגע לאי-תשלום שכר-דירה, הרי אם אסיר קניה התגייס לצבא, והוא משתחרר - החוק חל גם עליו. (י. בדר: ישנם אנשים שהתגייסו לאחר שחזרו מן הצבא ~~אצאא~~ ונהרגו. החוק הזה כפי שהוא לא חל על משפחותיהם). הם לא התנו כל תנאים, ודינם כדין כל החיילים שלא התנו תנאים לפני ~~אצאא~~ כחכם. כתוצאה מהצעתך נצטרך להכניס' להיקף החוק הזה אלפים או עשרות אלפים איש, ולכל החוק אזק לא יהיה ערך. אינני רואה בכך כל הגיון. אינני מתנגד ששר המשפטים ישקול מחדש כל מקרה ומקרה של אסיר אשר הפסיד את דירתו. אך אני מקקש לקבל את ההצעה כפי שהיא.

י. קליבנוב

אינני יודע מדוע ~~אצאא~~ ההגדרה של חייל כאן צריכה להיות שונה מזו של חוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה). קבענו שם נוסח, ונתנו לשר הבטחון רשות להרחיב את חלות החוק הזה. אני חושב שהיה הגיוני לנסח את ההגדרה כאן כפי שנסחנו בחוק הנ"ל, ואז תהיה לשר הבטחון האפשרות לתת להם את הזכויות האלה.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)

רל.

ז. ורהפטיג

להצעת חבר קליבנוב: הייתי מאוד מיעץ לא לסבך את החוק הזה.
חוק החיילים המשותרים (החזרה לעבודה) הוא ענין אחר לגמרי. ענין הדירה
הוא חיוני לא רק לחייל אלא גם לאדם שנכנס לגור במקום החייל. התנאי
הוא שהחייל התנה מראש שהדירה תוחזר לו. החוק הזה בנוי על איזה שהיא
פרסומציה בחיים, לא פרסומציה יורידית - שמי ששכר דירה מחייל שהלך
לצבא צריך היה לדעת מה פירוש הדבר. החוק בונה על הפרסומציה הזאת ונותן
לה חוקה, לטובת החיילים. אם תכניסו לכאן סוגי אנשים אשר לא ידעו שהם
יהיו חיילים, הרי אם הם לא ידעו הם לא החנו כל תנאי, וזה גם לא יספק
את הדרישה של ד"ר בדר, וגם יסבך אותנו.
לתיקון של בדר מצד אחד אין לו כל ערך מעשי, אך מצד שני
הוא יכול לסבך אותנו כל כך שהוא עלול להרוס את החוק. מצד אחד רוב
רובם של האנשים האלה עזבו את דירותיהם לפני ארבע-חמש שנים. הדבר הזה
עלול לערער את המשטר החוקי למפרע מלפני ארבע-חמש שנים, ז"א שלא יהיה
כל בטחון בחוק. כל חוק דאג לכך שלא יערער הבטחון בחוק. כתוצאה
מהתיקון הזה עלולים להיות משפטים לאין ערוף.
מצד שני אין להצעה הזאת כל ערך מעשי מפני שאין אף מקרה
אחד של אסיר או בני-משפחתו אשר מסרו את הדירה בתנאי. להצעה הזאת
ישנו רק ערך הפגנתי: להגיש שהאסירים והעצורים הללו - דינים כדין
חיילי ההגנה. מבחינה פוליטית אני יכול לקבל זאת שהאסירים והעצורים
אשר לחמו את מלחמת השחרור דינם כדין חיילים. אך אז מתעוררת השאלה
מה דין אלה שהיו חברי ההגנה. כל כמה שנרתיב את החוק הזה - נחריבו.
צריך לתת דירות לאנשים האלה, ומכיון ש"ר בדר אמר בוועדת המשנה שראש
הממשלה אמר פעם כי ידאג לגולים ולעצורים, הרי בקשתי מיו"ר הוועדה להתקשר
עם שר הבטחון וראש הממשלה, ולברר אם אפשר לקבל את הבטחה הזאת שנית.

ר.ל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)
ז. ורהפטיג

בנוגע לאלה שהתגייסו לצבא לאחר שובם ממעצרים, קיימת ממילא הבטחה, כי הממשלה תצטרך לדאוג לחיילים המשוחררים. בכל אופן, אני סבור שההצעה הזאת לא מוסיפה ולא כלום.

אם תהיה הסתייגות, אני מבקש שתנתן לי האפשרות להסביר מדוע אני נגד ההסתייגות הזאת, כי אינני מתנגד לה מאותם הנימוקים שהובאו כאן אלא מתוך נימוקים משפטיים גרידא.

היו"ר נ. ניב

בועדת המשנה החלט שאו"ר הועדה יברר עם שר הבטחון האם יכולה להנתן הבטחה כנ"ל. התכוונתי לברר זאת היום, כי ראש הממשלה צריך היה להשתתף בישיבתנו ב-11.30. אך קבלתי פתק שראש הממשלה מצטער שלא יוכל לבוא ומבקש לדחות את הופעתו למועד אחר.

ד. בר-ניב

בדבר אמר שהוא מכנים הצעה בלתי פוליטית ורק ההתנגדות לה תהיה פוליטית. אני קובע שהוא מכנים הצעה פוליטית וההתנגדות תהיה פוליטית. הוא מציע הזרה על הויכוח שהיה בקשר עם חוק החיילים המשוחררים; הוא רוצה במישרין או בעקיפין הכרה בארגוני הפרישה - ואני אינני מודה בהם, לא בחקופת מאסרם ולא בחקופת שחרורם.

היות והעניין הזה לא אבד את טעמו המעשי, אני חושב שנצטרך להרחיב את המושג "חייל", כי לא נוכל להגיד שהישן נתישן והכל כלול במושג "צבא ההגנה לישראל". בחוק מדובר על 30 יום לפני ההתגייסות. מיד אחרי ה-29 בנובמבר פרצו מאורעות בארץ ואנשי ההגנה בחלקם הגדול גוייסו גיוס מלא. אחרי כן, עברו או לא עברו לצבא ההגנה לישראל. יכולים לחוות מקרים שאנשים עזבו את דירחם מיד אחרי ה-29 בנובמבר, ולא תזרו אליהן

רל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)
ד. בר-ניר

עד היום. לפי החוק הזה יכול בעל הדירה לטעון שזה לא היה 30 יום לפני החגיגות, ולא היה בחופת ההתגייסות לצבא ההגנה לישראל, ולא עקב ההתגייסות.

אך יש וריינט שני: ישנם אנשים שאינם עד היום

חלק בלתי נפרד מצבא ההגנה לישראל, נניח בהגנה האנטי-אווירית. ישנם אנשים שעזבו את דירתם ומשרתים שירות מלא, מוכר ע"י צבא ההגנה לישראל אך לא בחובו, שלוחות בלתי צבאיות של הצבא, מחוץ למסגרת הצבא.

כדי לחת סיפוק לאלה שהחגיגו גיוס מלא בטרם הקמת צבא

ההגנה לישראל ולא אלה אשר אינם משרתים בצבא ההגנה לישראל אלא בשירות

מלא אחר הקשור עם הצבא, אני מציע לנסות את ההגדרה של "חייל" אחרת:

"חייל" פירושו אדם ששירת שירות מלא בהגנה מיום... (לא אקבע בדיוק את

היום) או אדם המשרת שירות מלא בצבא ההגנה לישראל, או אדם המשרת בשירות

המוכר ע"י המדינה כשירות מלא בצבא ההגנה לישראל. הפירושים למלים:

"שירות מלא בהגנה" או "שירות מלא בצבא ההגנה לישראל" או "שירות מוכר

כשירות מלא" - ינתנו ע"י משרד הבטחון.

אני רוצה לעשות שתי הערות חס, שהן מיותרות לגמרי, אך טוב

שתירשמנה אי-שם: אני מבין שמבחינה יורידית אדם פירושו איש ואשה; וכמו"כ

שלגבי אדם במובן זה אין הגבלת-גיל. (הינו"ר נ. ניר: בודאי.)

ד. בר-ניר

אני שותף להערכה שאין כל ערך מעשי לתיקון של בדר, יש לו

רק ערך פוליטי - ומסעמים פוליטיים אני מתנגד לו.

שנוגע להצעה בר-ניר, הקושי המעשי הוא שאי-אפשר להשאיר

בידי השופט את ההכרעה. רצוי לעשות זאת בצורת נספח לחוק אשר בו יכתב

מה הם השיירות האלה. לא יחנן שבכל מקרה ירוצה למשרד הבטחון להביא

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)

רל.

היו"ר נ. ניר

ישנה הגדרה של "חייל בחוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה):

"2. (א) חייל, לצורך חוק זה, הוא אדם בשירות צבאי שהיה בשירות צבאי ביום י"ז בכסלו תש"ח (30 בנובמבר 1947) או שהחגיים אחרי יום זה. (ב) חייל שהיה בשירות צבאי ביום י"ז בכסלו תש"ח (30 בנובמבר 1947), רואים אותו יום כיום התגייסותו". (ד. בר-ניר: ההגדרה הזאת מספקת אותי). ההצעה היא: "חייל" פירוש כמשמעותו בסעיף 2(א) לחוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה), ו"חייל משוחרר" - כמשמעותו בסעיף 2(ג) בחוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה). ("ג). חייל משוחרר, לצורך חוק זה הוא מי שהיה חייל ושוחרר מהשירות".)

י. שפירא

צריך להיות ברור שחוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה),

היקפו הוא בהכרח הרבה יותר גדול מאשר החזרת הדירה. כל חייל שהפסיד את מקום עבודתו והלך לשירות מלא בהגנה הוא הפסיד את מקום עבודתו כי חדל לעבוד. לעומת זאת, חלק גדול מן החיילים, למרות זה שהחגיים, לא הפסידו את דירחם או מפני שמשפחתם נשארה לגור בדירה, או מפני ששירתו במקום מגורם, או שבאיזה שהיא צורה שמרן על הדירה. החוק הזה הוא במילא נוגע למספר יוחר קטן.

ישנה עוד נקודה לא פחות חשובה: מי שידע פחות את יוחר את

המשפטים המהנהלים בעניני דירות, יודע שזה איננו שיפוס של משפט בין שבע ורעב או בין צודק ובלתי צודק, כי אם בין שני רעבים. אמנם אינני מוסמך למסור סטטיקטיקה בשטח זה, אך שמעתי כיצד מתנהל הביצוע של החזרה לעבודה של חיילים משוחררים. המקרים שבהם יש לפטר פועלים כדי להחזיר חייל משוחרר, כמוהם כאין וכאפס. לפי החוק הזה מחזירים את החייל לעבודה מבלי ההכרח לפטר פועל אחר. אם בזמן שחוקקו את חוק ההחזרה לעבודה של החיילים המשוחררים

ר.ל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)

היו לוקחים בחשבון שהחזרה לעבודה של חייל פירושו פיטור של פועל
אחר, אין ספק שהיו נותנים לזה היקף יותר קטן.
אמר כבר ד"ר ורהפטיג שהחזרת דירה לחייל פירושו הוצאת
משפחה או דייר אחר מדירתו, ובענין זה כמובן שעלינו להזהר מאוד.
אינני רוצה להכנס לויכוח הפוליטי אשר נחזור בקשר עם
הצעת ד"ר בדר, מנימוקים מסוימים, אך אני מדבר על עצם הרצון להרחיב
את המסגרת. היקף החוק המוצע כאן בנוי על הפרינציפ המשפטי שהוא גם
מובן לכל אתם, שאם אנשים עושים ביניהם הסכם או חוזה, זה מחייב.
לולא היו חוקים מיוחדים לשעת חירום (וחוק המגן על דייר הוא חוק-חירום),
הרי אם החייל שהשכיר את דירתו התנה תנאי, התנאי הזה היה מחייב את
מי שנכנס במקומו. בגלל מצוקת הדירות קבע החוק שהתנאי הזה אאצא לא
יבוצע ע"י בית-משפט. החוק הזה בא למנוע את המניעה. יש להניח שכל
חייל אשר התנה תנאי עם האיש שבא במקומו, האמין, וכן גם האיש שבא
במקומו, שלא יחכן להסתלק מהחביעה המוסרית להחזיר את הדירה. המחוקק
בא לתת לתביעה המוסרית הזאת סעד.
אם אתם מבינים את הרקע של הדברים האלה, עליכם לשאול את
עצמכם מדוע באנגליה אחרי המלחמה, כשדאגו להחזרת האנשים לעבודה, לא
היה חוק להגנת החייל (דירה), ושם נהרסו בתים, בזמן שאצלנו התרחב
מספר הדירות. מכיון שמלחמת העולם השנייה נמשכה שש שנים, לא יתכן
להוציא משפחה שגרה בדירה ולהחזיר את הדייר שגר בה לפני שש שנים.
מכיון שמלחמתנו נמשכה זמן קצר באופן יחסי, ישנה אפשרות לחוקק חוק
כזה. אני מדבר באופן עקרוני נגד הרחבה כל שהיא. רבותי, להחזיר
את החוק הזה לסוף נובמבר, ז"א כמעט שנתיים - לא יחכן.
זאת ועוד אחרת: השרות בארגון ההגנה בדרך כלל לא היה
שירות כזה שאדם אשר גייסו אותו בתחילת דצמבר מסר את דירתו והתנה
תנאי שכאשר יגמרו המאורעות יחזור לדירתו. בדרך כלל אנשים שרתו

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)

רל.

במקומותיהם. הסידורים לא נעשו באותה השיטתיות שאדם השכיר את דירתו ועשה תנאים. יכולים כמובן להימצא מקרים אמיתיים אשר השינוי הזה עלול להביא תועלת לגביהם, אך אם תשוו זאת למספר המשפטים אשר יוצרו באופן מלאכותי - הרי זה יהיה לאין ערוך. בהצעת החוק של הממשלה אנחנו סוטים מפרינציפ חשוב מאוד: אנחנו אומרים שאין צורך שהתנאי יהיה בכתב, הוא יכול להיות בעל-פה, אעפ"י שיש להניח שבדבר כה רציני עושים זאת בדרך כלל בכתב. אם הרחיבו את החוק לתאריכים יותר קודמים, הרי יהיו הרבה מקרים של עדויות-שקר שיופיעו בבית-המשפט. אני חושב שע"י זה, קודם כל אין עושים דבר נכון לגופו, ומה שלא פחות חשוב - מקטינים את הסיכויים של החייל אשר מגיע לו לקבל את דירתו. כי בפני השופט מונח החוק, ואם שר המשפטים יקבע שהמשפטים האלה מתבררים בחור הראשון, הרי החייל שדירתו מגיעה לו, יצטרך לחכות עד שיחברר ענינם של אנשים שדרישותיהם פיקטיביות.

אני ממליץ, למען החוק הזה ולמען ביצועו במקרים אשר למענם לקחה עליה הממשלה את האינציאטיבה להכין את החוק הזה - לא להרחיב את מסגרתו.

הי"ר נ. ניר

ה צ ב ט ה

בעד ההרחבה לפי סעיף 2 של חוק חיילים
משוחררים (החזרה לעבודה) - 5
נגד - 4

י. בדר

אני מבקש להצביע קודם את הצעתנו. אנחנו לא מצביעים מפני שיש לנו הצעה אחרת, וזה קשור באופן בגיוני בהצעתנו.

רל.

ועדה חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)

היו"ר נ. ניר

אני מבין שאם רוצה שאצביע את הצעתך קודם?

ז. ורהפטיג

אני רוצה להודיע, כדי שהדבר יהיה ברור: אם הרוב מחליט להרחיב את החוק, אני אצביע בעד הצעת בדר.

היו"ר נ. ניר

ה צ ב ע ה

בעד הצעת ד"ר בדר - 2
נגד - 4

ההצעה לא נחקבלה.

י. לם: אני מציע הצעה נגטיבית - לא להרחיב את המסגרת.

י. בר-יהודה: הצעתנו אינה הרחבה אלא נוסח אחר של הגדרה.

ז. ורהפטיג: מכיון שההצעות האחרות אינן חיקונים אלא הצעות מקבילות, אני מציע להצביע קודם אח הצעת ועדת המשנה

י. בדר: אם קיימת הצעה להגדיר את המלה "חייל" כפי שהיא מוגדרת בחוק החיילים המשוהררים, החזרה לעבודה, הרי ברור שלהצעה הזאת תהיה לנו הצעת חיקון כפי שהיתה בזמנו לגבי אותו החוק. כיון שהצעת היא חיקון לחיקון הייתי מבקש מהיו"ר להצביע קודם את החיקון הזה, ואם הוא יפול עלינו יהיה להוציא מסקנה לחיקון בכללו.

בעד הצעת ועדת המשנה להגדרה של חייל,
מבלי להכניס כל שינוי - 4
בעד הכנסת שינויים - 9

מחליטים: להכניס שינויים בהגדרת החייל.

ר.ל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)

ישנה הצעה להגדיר את המלה "חייל"
כפי שהיא מוגדרת בחוק החיילים המשותתרים
(החזרה לעבודה). להצעה הזאת ישנה הצעה
תיקון של בדר: חייל במובן החוק הזה הוא
גם חייל של הארגון הצבאי הלאומי או של
הלח"י. בעד ההצעה הזאת - 5
נגד - 6
נמנעו - 3

התיקון לא נתקבל.

(הסתייגות לברר)

בעד הצעה התיקון של בר-ניר, להגדיר
כפי שזה מוגדר בחוק החיילים המשותתרים
(החזרה לעבודה) - 7
נגד - 6

התיקון נתקבל.

בעד הצעת הסעיף הנוסף של ד"ר בדר - 5
נגד - 7

התיקון צפלא נתקבל.

(הסתייגות לי. בדר).

היו"ר נ. ניר

כנגד הצעת בדר היתה התנגדות מטעמים פוליטיים והיתה התנגדות
מטעמים מעשיים. אם הועדה לא מסכימה שההתנגדות היא פוליטית, לא אוכל להגן
בשם הרוב, כי אני קשור.

בהגדרה של "השכרת דירה", כתוב: "וכן מסירת דירה שלא בדרך
השכרה". לדעתי אם נוסיף: "באופן ישר או בעקיפין" נפתור את השאלה שעורר
בר-יהודה.

ההצעה המנוסחת של בר-יהודה היא כזאת: "אם המגוייס מסר
את דירתו בחקופת 30 ימי התגייסותו הראשונים והתגייסותו היתה קשורה בעזיבה
דחופה של מקום מגוריו; או אם המגוייס בתנאים הנ"ל עזב את דירתו, מבלי
למסור אותה למישהו - נחשבים המקרים הנ"ל כאילו צפאא הושכרה לתקופת

ר.ל.

ועדה חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)

ז. ורהפטיג

אני רוצה הסבר משפטי: המדובר הוא על מקרה שגוזלים ממנו
את דירתו ^{||c} שהוא עוזב אותה והיא נתפסת אחרי כן ע"י מישהו אחר?
האם הוא יכול לדרוש את הדירה גם בלי החוק הזה, עפ"י החוק האזרחי?

שר המשפטים, פ. רוזנבליט

כמובן שהוא יכול לדרוש בחזרה את הדירה, בלי כל קשר לחוק
הדירות. (י. בריהודה: גם אם לא שלם במשך הזמן הזה?) אם הוא עזב
את הדירה במסיבות כאלה שפירושו ביטול הסכם השכירות - אינו יכול לעשות
זאת. (י. בריהודה: על מקרה כזה אני רוצה להגן בחוק הזה).

היו"ר נ. ניר

הצד החוקי ברור מאוד: אם בן-אדם עזב את הדירה והשאיר
את חפציו, פירושו שהוא נמצא בחדר ובלי פסק-דין אי-אפשר להוציאו. השאלה
היא לגבי מקרים שהאדם לקח את כל חפציו, השאיר חדר ריק ולא שלם.

י. לם

השאלה היא מדי מסובכת. פה יכולים להיות, וכבר היו, מקרים
שונים. לפי כל חייל שיוצא לצבא, לתזית, עושה חוזה בכתב. כדי לתת אפשרות
לשופט להחליט בענינים האלה אני מציע: ^{להרסיף} "ובמקרה אחר שהחייל התגייס
ומתוך דוחק הזמן לא הותנה תנאי כזה, והשופט החליט שהחוק חל עליו".

מ. בן-עמי

אני מציע למחוק את המלים: "וכן מסירת דירה שלא בדרך השכרה--",
או להכניס כאן סייג, שדבר זה חל רק במקרים שהדירה נמצאת בידי המשכיר, ולא
בידי אנשים אחרים שגרים בה.

ועדה חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)
מ. בן-עמי

רל.

בסעיף 6 (ב) אני מציע למחוק אחרי המלה "ילדו" את המלים: "שהיה תלוי בו או", וישאר רק: "ילדו שעובד אהו בביח העסק שלו", וכן ~~אשרי~~ המלה "הוריו" למחוק את המלים "שהיו תלויים בו או" וישאר רק: "הוריו שהיו עובדים אהו בביח העסק שלו".

היו"ר נ. ניר

ה צ ב ע ה

הצעת בן-עמי למחוק את המלים: "וכן מסירת דירה שלא בדרך השכרה" -

לא מתקבל.

(הסתייגות לבן-עמי).

6(ב)
הצעת בן-עמי למחוק את בסעיף 8/א אח המלים: "שהיה תלוי בו או" אחרי המלה "ילד"; ~~אאאאאא~~ ושהיו תלויים בו או" אחרי המלה: "הוריו" -

לא מתקבל.

(הסתייגות למ. בן-עמי)

מ. בן-עמי

אני מבקש להכניס לי הסתייגות בסעיף 1(א)(3), ולקבוע בחנאים מתי היתה לו דירה אחרת, ולא "אם אין לו דירה אחרת".

י. בר-יהודה

אני דורש הצבעה אם נותנים רשות הסתייגות על סעיף שעברו בשעה שהחבר המבקש את ההסתייגות לא היה נוכח.

מחליטים: לא לתת למר מ. בן-עמי רשות הסתייגות בנוגע לסעיף 1.

היו"ר נ. ניב

אם כוללים ב"השכרה" גם "מסירת דירה שלא בדרך השכרה", הרי כל החנאים אשר מדובר עליהם בסעיף 1, קיימים לגבי מסירה כזאת. אם בן-אדם עזב את הדירה סתם - אין מה לעשות, זה אני אומר לך בריהודה. אפשר להכניס את הדבר הזה בסעיף מיוחד, אך לא בהגדרה. תחילה חשבתי שאם נכניס בהגדרה את המשפט: "במישרין או בעקיפין" זה יפתור את השאלה שעורר בריהודה, אך כיון שזה קשור עם סעיף 1, זה לא יכול להיות בעקיפין.

ז. ורהפטיץ

אם זאת עזיבה שלא נותנת לבעל-הבית את הזכות לקבל את הדירה, הרי החייל במקרה זה מוגן די צורכו. אך אם זאת עזיבה שיכולה להתפרש כמסירת הדירה - אני חושב שלכך מספיק הנוסח: "מסירת דירה באופן ישיר או בעקיפין".

י. לם

אולי נגיד בסעיף 1(א)(2): "או לחקופה מסוימת בין שהתקופה נקבעת במפורש או במכללה".

י. בריהודה

אני מציע להצביע על העקרון של הצעתו, על הנוסח נחליט אח"כ.

היו"ר נ. ניב

הצבעה

ההצעה להכניס לאחר המלים: "וכן מסירת דירה" את המלים: באופן ישיר או בעקיפין" בהגדרת "השכרת דירה" -

ר.ל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)

בעד הצעה בר-יהודה, לא כפי שהיא
מנוסחת אלא בפרינציפ - 4
נגד - 2/

ההצעה מתקבלת.

מ. בן-עמי

בהגדרת "דרישה להתזרת דירה" - הדירה שהחזרתה נדרשת אינה כתובה
לדעת. מוכרחים למצוא אפשרות שהדבר יימסר לאדם הנוגע.

היו"ר נ. ניר

בעד השארת ההגדרה כפי שהיא - רוב
בעד הכנסת שינוי - מיעוט.

ההצעה לא מתקבלת.

(הסתייגות למ. בן-עמי)

שר המשפטים פ. רוזנבליט

בכדי שלא תתעורר אי-הבנה, אני רוצה לשמור לממשלה את הזכות
להגן על עמדתה בכמה סעיפים, ויחכן גם שהתיקונים שהוכנסו מחייבים שיקול
דעת חדש לא רק במשרד המשפטים כי אם גם בממשלה.
הפקפוקים שלי חלים קודם כל על הרחבת ההגדרה של חייל, ואני
מסכים להערת היו"ר, שקשה מאוד להחליט לגבי חוק כל כך מסובך, על רגל אחת,
ובעיקר בדיון כל כך נרגש. הדבר מחייב שיקול דעת נוסף. אינני אומר שלא
נקבל את התיקון, אך בכל אופן זה מחייב לדון מחדש.
הדבר השני הוא התיקון שהוכנס בסעיף 1(א). אנחנו אמרנו: "חייל
שהשכיר את דירתו והתנה שההשכרה תהיה לתקופת החגיגות בלבד". הועדה
הגדירה את החנאי באופן אחר לגמרי. לפי ההצעה יש עכשיו שלושה תנאים:

ר.ל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)
שר המשפטים

1) ההשכרה נעשתה עקב התגיסותו של החייל; 2) ההשכרה היתה לתקופת שירותו בצבא, או לתקופה מסוימת, או לתקופה שנגמרת במועד מסוים אחרי שחרורו; 3) לחייל אין דירה מתאימה אחרת על-פי קשר בעלות או בשכירות או באיזה זכות אחרת. בנוגע להגדרה "לתקופה מסוימת", יכול להיות בעל-בית של 4 חדרים אשר משכיר את הבית לחמש שנים, ועפ"י החוזה הזה הוא אפילו מקבל משכנח או הלואה. אחרי כן הוא חוזק מהצבא כעבור שנה-שנה וחצי --- (הינו"ר נ. ניר: החנאי נשאר, הכנסנו זאת בסעיף 3).

י. ל.

שר המשפטים צודק בנוגע למקרה שבעל-הבית מתגייס ומשכיר את הדירה. אך גם בהשכרות כלליות כותבים שמשכירים לשנה, והכוונה היא לחדש את החוזה לאחר שנה.

שר המשפטים פ. רוזנבליט

אני בכל זאת רוצה לשקול את הדבר הזה.

לפי שהצעמם ה- 15 יום לפנינו ייחשבו מיום מתן העודת השחרור.

אנחנו התייעצנו עם הצבא והתברר שתעודת השחרור והשחרור המעשי הם שני חאריכים שונים, ויכול להתהוות מצב שבין שני החאריכים האלה האדם מתגייס מחדש, או מבטלים את שחרורו. אני חשבתי שהאדם המחזיק בדירת חייל צריך לצאת כעבור 15 יום מיום השחרור המעשי. אך אני שומע שקבלתם הודעה אחרת על כך ואני צריך לבדוק זאת שנית.

בענין "מסירה שלא בדרך השכרה". ועדת המשנה לא קבלה את ההסברה

של גב' הנימן. אני חושב שמשד המשפטים צודק בענין זה, כי זה אינו מיטיב את מצב החייל אלא בא כדי להרע את מצבו. אך אינני רוצה לעמוד על זה, יתכן שאחם צודקים. אני מציע להוסיף בסוף החוק סעיף האומר שהוראות חוק זה אינן באות לגרוע מזכויות שיש לחייל בחור אזרח.

ר.ל.

ועדת חוקה, חוק ומשפט
15.6.49
חוק הגנת החייל (דירה)

היו"ר נ. ניב

ועדת המשנה החליטה בנוגע לשאלה האחרונה שעוררת; לא ידענו
אם להכניס זאח בחוק או להסתפק בהודעה מצד היו"ר בכנסת.

ה צ ב ע ה

הצעת שר משפטים להכניס סעיף האומר
שהוראח חוק זה אינן באות לגרוע מכל
זכויות שיש לחייל בחוק אחר -

מ ת ק ב ל ת.

ה'שיבה נסתימה ב-13.40.